

LA MÚSICA DE COBLA FA OMBRA A LA GRALLA

Entrevista als Grallers de l'Acord

Andreu Ferrer

Com ha evolucionat el món de la gralla des de l'any 1979 fins a l'actualitat?

Miquel: Quan nosaltres començem a tocar, l'any 1979, el moviment de les gralles era incipient. És l'any de l'arribada dels ajuntaments democràtics i els grallers de cada població es podien comptar amb els dits d'una mà. La gralla va estar a punt de desaparèixer (com es va perdre el sac de gemecs o el flabiol tradicional, que va tenir moltes dificultats).

Vilanova i la Geltrú és una terra de sonadors, de constructors d'instruments i de seguici popular (balls populars). L'any 1972 apareix la Colla castellera dels Bordegassos de Vilanova i la Geltrú i l'any 1976, el ball de bastons. En Xavier Orriols començà a tocar el 1977 acompanyant la colla castellera i els balls populars. La Colla dels Grallers de l'Acord es fundà el 1979 quan a Vilanova i la Geltrú ja hi

havia persones que investigaven i construïen gralles. Eren en Xavier Orriols i en Pau Orriols que acompanyaven els dos únics grallers que quedaven a la ciutat.

Teniu un record clar de la vostra primera actuació?

Miquel: El grup es va constituir el 28 d'octubre de 1979, dia en què els Bordegassos van carregar el quatre de vuit per primer cop. La situació era molt difícil: no hi havia repertori, no hi havia reconeixement, etc., etc. Però per altra banda, es va créixer d'una manera massa ràpida. Tothom demanava grallers, coincidint amb la recuperació de les festes populars per part dels ajuntaments democràtics. I no es valorava la qualitat, sinó la quantitat.

A mitjan anys vuitanta aquest procés s'estabilitza, nosaltres continuem amb alts i baixos. Sempre hem tingut clar que és vital la recerca i la interpretació de les peces

tradicionals. Per altra banda, s'ha d'intentar trobar si hi ha algun autor que composi per a la gralla (cosa que l'any 1979 era impossible i ara ha (millorat) augmentat). Cal dir que, des del principi, nosaltres trenquem una llança per tal d'adaptar i/o interpretar melodies que no havien estat escrites per a gralla.

I això com ho heu anat fent?

Miquel: A l'inici es fan cercaviles, més endavant concerts i, darrerament, el que fem més són balls de gralles. On es fan peces tradicionals (especialment noucentistes) que aleshores eren músiques de moda (valsos, polkes, masurques, etc.), també algunes peces d'autor i adaptacions de peces no creades per a gralla. Quan surt la processó s'ha de tocar el toc de processó, i quan ballen els gegants no s'ha de fer el toc de processó. La idoneïtat de la peça es dona en cada moment.

Xavier: El que hem de pensar és que la gralla és un instrument musical i que ha de tenir un reconeixement popular més gran. La gralla, com a instrument musical, més que desconeguda és mal coneguda. El problema de la gralla és que se n'ha fet un mal ús. En una trobada de gegants tocar malament la gralla és «normal».

Vosaltres, que teniu una àmplia experiència pedagògica, expliqueu-nos els vostres projectes per al nou curs de l'EMIT.

Joan: L'EMIT de Vilanova i la Geltrú parteix de la necessitat de donar un prestigi musical a la gralla. Creiem que el poc prestigi musical de la gralla parteix d'un baix nivell musical en general. La gralla no s'ha d'aprendre en uns cursets intensius, com es feia abans. El piano no s'aprèn en un curset intensiu, quinze dies o un mes. Nosaltres creiem que la gralla ha de tenir un ensenyament reglat. Ha de ser un instrument musical com qualsevol altre sense oblidar la seva especificitat.

Miquel: Sempre diem als alumnes que darrere d'una colla castellera no hi han d'anar tres pianos per fer el toc de castells. Quan s'anuncien els preludis de Chopin, rarament ho interpretarien tres gralles i un timbal.

Per a vosaltres un dels apartats més importants és el ball de gralles. Sobta que en el vostre repertori hi ha un homenatge als Beatles —«Yesterday»—, o un fox trot —«Mi casita de papel». Quin és el vostre criteri a l'hora de fer el repertori d'un ball de gralles?

Xavier: L'objectiu d'un ball és que la gent s'ho passi bé ballant. Sense renunciar al repertori tradicional, volem que la gent reconegui melodies populars. Quan toquem «Amparito Roca» té un ressò major que moltes polkes o marsurques.

Miquel: Si algú ens demana un ball de gralles «tradicional». Què vol dir? Les polkes i les marsurques serien més aviat antigues que tradicionals. Quan això ho

van treure els músics de gralla eren ritmes o músiques del moment. No volem renunciar a compaginar una masurka del mestre Toldrà del 1900 amb «Mi casita de papel», perquè ens va agradar i hi vam veure possibilitats. Sempre partint de les possibilitats limitades de la gralla com a instrument.

Sou dels pocs grups que heu pogut fer sortides internacionals. Expliqueu com descobrien en alguns països la gralla. Com expliqueu una gralla a un americà o a un japonès?

Xavier: El que fem molt, quan toquem a l'estranger, és acompanyar la música amb imatges, diapositives, cartells de les festes populars (ball de bastons, castells, gegants, etc., etc.), explicant el context de les melodies en la festa. Una cosa és tocar un instrument tradicional i una altra cosa és ser tradicionalista.

Miquel: L'ideal és poder-ho comparar amb un instrument semblant del seu país. «Amics occitans, vostès tenen aquí un oboè tradicional que és un “cosí germà” de la gralla. Amics nord-italians, aquí, vostès tenen el *piffero*, que és un “cosí germà” de la gralla». El problema és quan en un país no tenen un referent clar.

Per què la música tradicional als Països Catalans, tot i la millora important, continua sent minoritària? Ens manca un Carlos Núñez o un Hevia?

Xavier: Si tu fas una enquesta popular, la majoria de la gent solament coneix la sardana i, una mica, els esbarts, les havaneres. A nosaltres ens agrada molt la sardana. Però la música de cobla fa ombra a la gralla i les altres manifestacions de la música tradicional. Els flabiols, la gralla i el sac de gemecs són anteriors a la cobla.

Miquel: Carlos Núñez surt d'una gran quantitat de gaiters. El cantant d'Os Resentidos, Anton Reixa, deia que a Galícia hi ha més gaites que gaiters. A Galícia no podien tocar dos gaiters junts ja

que cada gaita estava construïda per un artesà diferent (i estem parlant dels anys setanta). Després d'això la gaita s'unifica. I de la reunió de bandes de gaites surt un Carlos Núñez o un Xosé Manuel Budiño.

La nostra escola (l'EMIT) comença l'any 1997, no hem tingut temps que surti aquell graller genial. Ja hi ha discos d'obligades de tenora que són excel·lents, que requereixen un virtuosisme i una tècnica salvatges. El problema no són tant els instrumentistes de cobla, amb els quals tenim una bona relació, com tot el món que envolta la sardana.

Per acabar, expliqueu-nos els vostres projectes més immediats.

Xavier: Estem molt il·lusionats amb un projecte d'instrument que està a punt de sortir del nostre amic i professor de l'EMIT, Pau Orriols: una nova gralla perfeccionada. Un dels problemes de la gralla és que és un instrument poc evolucionat. Per sort, un bon constructor d'instruments s'està interessant en la gralla per tal de modernitzar-la i afinar-la. El problema de la gralla és la gralla mateixa. Tindrem gralles de dos i de quatre claus.

Miquel: Quan nosaltres vam fer una sèrie d'actuacions amb la Companyia Elèctrica Dharma, durant l'estiu i la tardor de 1994, vam tenir molts problemes d'afinació entre els diversos instruments i la gralla.

Joan: De l'EMIT, el que ens interessa és el projecte de futur. Nosaltres el vam fundar i volem que l'escola segueixi funcionant si algun dia nosaltres no hi podem ser. Aquest curs introduïm un nou instrument: la tarota (ara ja tenim la gralla, el tabal, el flabiol i el sac de gemecs).

No desestimem el tercer disc pel vint-i-cinquè aniversari del grup...

Miquel: Desitgem molt d'èxit per a la revista *Caramella* i si pot ser trimestral millor

ELS GRALLERS DE L'ACORD DE VILANOVA I LA GELTRÚ.

Els GRALLERS DE L'ACORD són un grup estable des de l'octubre del 1979, època en què les gralles no ocupaven encara, dins del panorama i els ambients populars, el lloc i la utilització escaients. Des de la seva formació han (combinat) compaginat la recerca i l'adequació del material tradicional amb adaptacions per a gralla de nous ritmes.

D'altra banda, han dedicat temps i esforç a impartir cursos de formació i reciclatge, ajudant positivament a la consolidació de nous grups, imprimint un estil propi característic d'aquest quartet. Actualment són els responsables de l'EMIT, Escola de Música d'Instruments Tradicionals.

Les seves actuacions es poden classificar dins dels tres principals estils del repertori per a gralla: cercaviles, concert i ball de gralles. El ball de gralles és un dels vessants on potser el grup mostra més clarament la seva flexibilitat i repertori diferenciat. Durant el ball de gralles es poden sentir i ballar des de ritmes clàssics (vals, mazurka, polka...) fins a les adaptacions més agosarades de músiques no escrites per a la gralla, però que permeten una correcta qualitat sonora fruit d'un elaborat treball previ d'adaptació tècnica.

A més a més del suport musical que han donat a diverses formacions del país a l'estranger, el GRUP DE GRALLERS DE L'ACORD ha realitzat gires en solitari, oferint diverses actuacions a Provença, Portugal, Anglaterra, Itàlia i Cuba, entre d'altres llocs, amb molt bona acollida.

Cal remarcar també les actuacions amb la Companyia Elèctrica Dharma, dins la gira *20 anys de Dharma* durant l'estiu i tardor de 1994. Per altra banda, també han aportat la seva música a l'espectacle *Identidades*, del prestigiós grup teatral La Cuadra de Sevilla, sota la direcció de Salvador Tábora.

Discografia

- *Ara venen tremolant la geganta i el gegant*. K7, 1983.
- *Grallers de l'Acord*. CD, 1993.
- *Fruit del Temps*. CD, 2000.

La Romàntica del Saladar

brises del saladar

LA ROMANTICA DEL SALADAR

Presenta el seu primer
C.D. en concert

*Brises
del
Saladar*

CONTACTES

Ximo: 966 470 891 • Pep: 966 461 995
R.A.S. c/ Sant Vicent, 6 - 03730 XÀBIA
romantica@servicam.com
www.fev.org/esco/ras/index.html